

специалност на **фокус**

АРХИТЕКТУРА

ИЗКУСТВО И МАТЕМАТИКА В ЕДНО

материал на Иордан Карапенчев

Един от най-ранните писмени извори на човешката цивилизация въобще са законите на вавилонския цар Хамураби (или Хамурапи). От тях индиректно разбираме и за съществуването на професията „архитект“ в древния свят. Чудите се какво пише там ли? Накратко – ако някоя сграда се срути, то архитектът ѝ бива екзекутиран. Май по-добре да не бяхте питали...

Но това е показателно за важността и отговорностите, които идват с тази професия. Архитектът, в известен смисъл, е и творец и трябва да вкарва свой собствен стил в сградите си, но никога с цената на компромис със сигурността. Истинският майсторлък се състои в успешното комбиниране на двете неща, а това изисква доста учене. Затова и заплатите на архитектите са над средните за страната, но за това ще поговорим малко по-късно. Нека сега да се фокусираме върху образователния процес, който предшества реалното започване на работа.

Какви качества трябва да притежава един архитект

Що за човек е архитектът? Нима има нещо толкова сложно, че да се изискват толкова специфични качества? Краткият отговор е, че няма нищо невъзможно, но се изисква специфична комбинация от умения, които невинаги се движат в комплект. Например: Един архитект трябва едновременно да има точно математическо мислене, да се оправя с чертежи и същевременно да проявява творчество и усет към изкуството. Не целим да обиждаме нито математиците, нито дизайнерите... но повечето от тях не умеят и двете неща. Архитектът също така трябва да може да бъде комуникативен – да може да говори еднакво добре и с клиентите си, с колегите, да обяснява на строителите и т.н. Това е важно, защото, освен да има креативни идеи и да може да ги начертае, той трябва и да ги „продаде“ – и в буквалния, и в преносния смисъл на тази дума.

Какви предмети се изучават

За оформянето на учебната програма в почти всички университети на Стария континент специалистите се водят по европейски директиви за взаимно признаване на дипломи и професионална квалификация от Европейския парламент. Можем да обобщим, че има два типа предмети – по-общи като: История на изкуството, Математика, Менеджмънт, Основи на архитектурното проектиране, Строителни материали, Рисуване, Моделиране, История на българската ар-

хитектура, Маркетинг, Обща икономическа теория и т.н.

Освен това голямо внимание в образователния процес се отделя и на всяка от специфичните дейности, които извършва архитектът. Опазване на архитектурното наследство Жилищни сгради, Обществени сгради, Паркова и ландшафтна архитектура; Промислени сгради, Дизайн за архитектурата, Архитектурни конструкции, Стоманени и дървени конструкции, Информатика в архитектурата, Градоустройство, Архитектурни конструкции и други.

Как протича обучението

Архитектурата е специалност, при която голяма част от изпитите протичат по формата на защита на проект. Това се смята за една от най-трудните форми на проверка на знанията в академичните среди. Студентите по архитектура наричат тези проекти с галовното наименование – „чаршафите“ (просто защото понякога са много големи като размер). Чертаенето се прави както на ръка, така и на специализирани програми. Няма как да се мине без едното или другото. Но истината е, че уменията, които се придобиват, са много ценни и реално отразяват това, което се случва в работата на архитектите. Обучението отнема 5 учебни години и често е свързано с няколко учебни практики или стажове. В

ЕДИН АРХИТЕКТ ТРЯБВА ЕДНОВРЕМЕННО ДА ИМА ТОЧНО МАТЕМАТИЧЕСКО МИСЛЕНЕ, ДА СЕ ОПРАВЯ С ЧЕРТЕЖИ И СЪЩЕВРЕМЕННО ДА ПРОЯВЯВА ТВОРЧЕСТВО

зависимост от страната, в която се обучавате, първите 3 или 4 години са предвидени за придобиването бакалавърска степен, и 1 или 2 за магис-

търска. Разбира се, можете да завършите бакалавърска програма в един ВУЗ и магистратура в друг, но е важно да отбележим, че за да практикувате професията, трябва да сте магистри. Това е свързано с придобиването на професионална акредитация, за което ще поговорим след малко.

Къде се изучава в България

Има общо 4 висши училища у нас, където се изучава специалност архитектура. Най-престижното място за това е специализираният Университет по архитектура, строителство и геодезия (УАСГ). Той разполага с цял факултет по архитектура, който се състои от 8 специализирани катедри: Градоустройство; Сградостроителство; Жилищни сгради; Обществени сгради; Промислени и аграрни сгради; Интериор и дизайн в архитектурата; История и теория на архитектурата; Рисуване и моделиране.

Следващото по престиж (според Министерството на образованието и науката) висше училище е ВСУ „Любен Каравелов“. Разположеният в София строителен университет предлага добро обучение и по „Строителство на сгради и съоръжения“, но това е инженерна специалност, а не архитектурна.

Два частни университета също попадат в класацията на МОН. Това са Варненският свободен университет и Нов български университет. Частните университети се характеризират с по-високи такси, но за сметка на това имат добра материална база и контакти с бизнеса. Затова в никакъв случай не трябва да ги пренебрегвате, когато обмисляте бъдещото си образование.

Класация*	Висше училище	Град	Резултат
1	Университет по архитектура, строителство и геодезия	София	64
5	Висше строително училище „Любен Каравелов“	София	50
7	Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“	Варна, Смолян	48
8	Нов български университет	София	47

Източник: Министерство на образованието и науката

*Класацията се отнася за направление „Архитектура и строителство“.

Затова са премахнати някои от висшите училища, които не предлагат специалност „Архитектура“.

Къде се изучава в чужбина

Великобритания

Великобритания е сред най-популярните образователни дестинации на българските кандидат-студенти и желаещи да изучават архитектура на Острова също не липсват. Вече има възможности за студентски заеми както за бакалавърски, така и за магистърски програми, което определено улеснява родните кандидат-архитекти. Великобритания е дала на света едни от най-добрите архитекти и определено е сред лидерите в световното образование, така че една подобна инвестиция би си струвала в дългосрочен план.

Можете ли да посочите един технически университет в Обединеното кралство? Вероятно не. Няма как да не отбележим, че във Великобритания университетите са много широко профилирани. Най-добрите университети за обучение по архитектура са най-добрите университети като цяло. Висшите

училища на Острова имат качествени и добре подгледени сайтове, които ще ви помогнат да се ориентирате къде се предлага тази специалност.

Германия

Германия е страна със сериозни традиции в инженерните и техническите науки. Освен това има много силна икономика, която въобще не забеляза, че през последните години тук говорим за криза. Всичко това са силни аргументи за следване на висше образование във федералната република. Ако говорим конкретно за архитектура, то може би най-престижните университети са ТУ Мюнхен и техническите висши училища в Аахен и Берлин. Това обаче не значи, че другите опции са за пренебрегване. В общи линии образованието в Германия навсякъде е на високо ниво.

През последните месеци страната е изправена пред остра социална и културна криза, в

следствие на общоевропейската имигрантска криза. Въпреки някои шокиращи репортажи, Германия като цяло остава спокойна и безопасна държава. Но ако ще живеете в Германия като чужденец (макар и европейци), може би в близките години ще се сблъсквате с повече негативно отношение отколкото в миналото.

Дания

Дания вероятно не е първата държава, която ви хрумва, когато говорим за обучение по архитектура. Страната е известна с безплатното си образование (но госта висок стандарт на живот). Причината да обърнем особено внимание на скандинавското кралство е възможността за следване на английски и на немски, освен на местния език. Това показва, че датските университети са много активни в търсенето на международни студенти. Някои от университетите, където можете да следвате архитектура са: The Royal Danish Academy of Fine Arts, School of Architecture, Aarhus School of Architecture; The Copenhagen School of Design and Technology и други.

Холандия

Холандия също става все по-популярна дестинация за висше образование. Активността за местните университети в изложенията за международно образование у нас, както и новите възможности за финансиране на образованието, със сигурност са допринесли за това. Конкретно на тема архитектура: Холандия е страна на иновациите. Можете да видите това в някои доста нестандартни архитектурни решения в самите сгради на висшите училища, където тази специалност се изучава.

Университетът в Делфт, Техническият университет в Айндховен и Маастрихтския университет се открояват като някои от най-силните висши училища в това направление. Трябва да споменем и

Архитектурната академия към Висшето училище по изкуства в Амстердам. Но като цяло качеството на препода-

ПРИДОБИВАНЕТО НА ПРОФЕСИОНАЛНА ПРАВОСПОСОБНОСТ „АРХИТЕКТ“ СТАВА САМО ПО РЕДА НА СПЕЦИАЛЕН ЗАКОН

ване в повечето холандски университети е сходно. Затова помислете и за други фактори – настаняване, студентски живот, възможност за стажове и т.н.

Какво всъщност работи архитектът

Някои хора, често си мислят, че работата на архитекта започва и завършва пред чертежите. Всъщност не е точно така. Можем лесно да обособим минимум 10 различни дейности, през които преминава всеки проект, задължително с участието на професионален архитект:

1. Създаване на архитектурна идея
2. Предварителни (прединвестиционни) и обемно-устройствени проучвания;
3. Изработване на инвестиционни проекти;
4. Подготовка на тръжни книжа за избор на изпълнител на инвестиционни проекти;
5. Съдействие на възложителя при реализация на проекти;
6. Авторски надзор;
7. Консултации с изпълнителя;
8. Изготвяне на екзекутивна документация;
9. Участие в процедури за въвеждане на обекти в експлоатация;
10. Ангажименти в рамките на гаранционните срокове.

Вероятно всеки действащ архитект ще може да разкаже и още примери от своята практика. Но разнообразието от задачи не е нещо лошо.

Придобиване на професионална правоспособност.

Архитектурата спада към т.нар. „регулирани професии“. Това означава, че придобиването на професионална правоспособност „архитект“ става само по реда на специален закон. У нас това е Законът за камарите на архитектите и инженерите в инвестиционното проектиране (ЗКАИИП). Звучи страшно и сложно, но не е нужно да се тревожите. Най-просто казано, това означава, че трябва да получите удостоверение от Камарата на архитектите в България.

За завършилите в другите страни има аналогични процедури. Ако сте се дипломирали в една страна, а искате да практикувате в друга, също трябва да приравните квалификацията си. В рамките на държавите от Европейския съюз тази процедура протича сравнително лесно. Другаде – може би не толкова. Но при всяко положение невъзможни неща няма.

Възможности за кариерна реализация

Попаднахме на едно интересно проучване от 2010 година, според което едва 17 процента от специалистите са под 30 години. За съжаление, не откриваме по нови данни, но картината едва ли се е променила много. Все пак това е доста консервативна професия.

От това можем да заключим две неща. Първо, ще има работа за архитекти и в бъдеще. И второ, не е лесно човек да се наложи в този бизнес. Според данни на Камарата на архитектите в България 71% работят на пълнен работен ден, 33% свободно практикуващи, 25% на заплата в частния бюра, а 15% са фрилансъри.

Данните надхвърлят 100 процента, защото не всички отговори са взаимноизключващи се, което отново потвърждава гъвкавостта на професията.